

Flyinge Kungsgård

Fullblodsstallet
Flyinge 22:40, Lunds kommun, Skåne län
Antikvarisk medverkan/2019
Carita Melchert

Titel: Flyinge Kungsgård

Författare: Carita Melchert

Kulturmiljörapport: 2019:38

Omslagsbild: Fullblodsstallet

Upphovsrätt: Där inget annat är angivet, enligt Creative Commons licens CC BY

Innehållsförteckning

Inledning.....	2
Sammanfattning av utförda arbeten	2
Administrativa uppgifter	3
Genomförda arbeten	3
Material	5
Ställningstaganden och dokumentation under arbetets gång	5
Färguppstrykningsprover utförda med Kungskalk	7
Sockel.....	7
Trappgavel.....	8
Natursten kring porten	9
Takfotsgesims.....	10
Bilder	11
Referenser.....	31

Inledning

Inom byggnadsminnet Flyinge kungsgård finns en stallgård kallad "Fyrkanten", stallbyggnaderna bildar tillsammans en sluten gårdsbildning. Den äldsta byggnaden, Norra unghäststallet uppfördes 1776, därefter följde Fullblodsstallet 1779, Elevstallet 1796 och Stora hingststallet som ursprungligen uppfördes som ridhus 1832, brandtornet 1882, Norra och Södra kommenderingsstallen 1904. Byggnaderna ingår i byggnadsminnet Flyinge kungsgård som förklarades som statligt byggnadsminne 1974 och 1993 övergick till byggnadsminne enligt 3 kap KML.

Fasaderna på stallbyggnaderna kring "Fyrkanten" är i behov av underhåll och restaurering. Restaureringen kommer att delas in i etapper och i den första planerades Fullblodsstallets västra fasad och Norra kommenderingsstallets östra fasad att utföras. I denna första etapp 2019 har endast Fullblodsstallets (byggnad 23) västra fasad åtgärdats. Fullblodsstallet har en stomme av gråsten och slätputs som följer murverket. Fasaden hade skador som bom, puts- och färgsläpp, nedsmutsning samt en kraftigare sprickbildning i trappgaveln. Putsen och kalkfärgen var i huvudsak från 1984 när omfattande fasadarbeten utfördes inom "Fyrkanten" och mycket av den äldre putsen knackades ner. Putsprover har lämnats på tunnslipsanalys innan arbetet påbörjades 2019.

Länsstyrelsen har beviljat tillstånd till fasadrestaurering med villkor att arbetet utförs under medverkan av antikvarisk expert.

Sammanfattning av utförda arbeten

Fasadfärgen har tagits bort, skadade och lösa putspartier har knackats ner. Lagning av putsskador, ny ytputs på hela fasaden. Avfärgning av väggfält med kalkfärg i gul nyans, blindingar och takfotslist har målats vita. Förändringar i fasadens utseende är att väggfältet nu följer ner till marken utan markerad sockel, blindingar har åter målats vita istället för gula, portomfattningen i natursten har tagits fram.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsen dnr: 432-7122-2019

Fastighet: Flyinge 22:40. Flyinge kungsgård.

Byggnad: Fullblodsstallet (byggnad 23)

Kommun: Lund

Fastighetsägare: Flyinge AB

Projektledare: Linus Bauhn, Flyinge AB

Handlingar: Flyinge kungsgård, Flyinge 22:40, Lunds kommun, Skåne - Sammanställning inför tillståndsansökan avseende fasadunderhåll på stall i "fyrkanten". Kulturen, Carita Melchert 2019-02-04

Entreprenör: Byggnadsvård i fokus, Tor Ek, Malmö

Blästring: Sydblästring

Antikvarisk medverkan: Kulturen, Carita Melchert

Kulturen projektnummer: B_2018_0059

Startdatum: 15 juli 2019

Slutbesiktning: 23 september 2019

Genomförda arbeten

Fasaden blästrades med vatten och sand, all färg, skadad puts och löst sittande ytputs togs bort (undantaget takfotsgesimsen). Putsytan som framträdde efter blästring är en lufthärdande kalkputs med ballast omkring 3-4 mm och var generellt i gott skick. Sprickor och bom som dock förekom knackades försiktigt ner och lagades med kalkbruk. (Se beskrivning av material nedan).

Sprickor i fasaden undersöktes noggrant. Vissa visade sig vara ytliga i putsen medan andra var djupare i stommen. Ett fåtal tegelstenar var frostsprängda, möjligen som en följd av tidigare lagningar med cement.

Putsen i alla fönsternischerna knackades ner eftersom den var dålig med stor andel bom. Under fönsterblecken lämnades dock kvar en sträng av cementputs eftersom det fanns risk att fönsterblecken av gjutjärn skulle skadas om cementen knackades ner. Fönstren är av två snarlika typer. Fönstren längre norrut, norr om porten, hade korrosionsskador (rost) i kanten som möter putsfasaden samt i den "infästningsklack" som är införd i tegelfogen. Även de södra fönstren var partiellt skadade. Den del av fönstren som döljs av puts rotskyddsbehandlades innan fasaden putsades.

Hela fasaden har putsats med ny ytputs som skurats med mindre masonitebräda och snutbräda. Fasaden har strukits en gång med pigmenterad Kungskalk och fyra gånger med pigmenterad kalkmjölk (gult). Blinderingarna har strukits på samma sätt men med opigmenterad Kungskalk och kalkmjölk (vit). Takfotslist har strukits en gång med vit linoljefärg.

Trappgavel

Hela trappgaveln blästrades och putsades på samma sätt som fasaden. Den kraftiga sprickan som var tydlig före arbetena inleddes knackades ren från löst sittande puts och murbruk. Ett antal tegelstenar var lösa och dessa murades om. Sprickan lagades med kalkbruk.

Den horisontella putslisten i trappgavelns underkant var i dåligt skick varför den knackades ner i sin helhet och en ny i samma utseende byggdes upp med kalkputs. Före åtgärderna var listen vitmålad men har nu målats gul, lika fasaden. På äldre fotografier kan man se att listen har samma färg som fasaden (svartvita fotografier).

Täckplattorna på trappgaveln är av gjuten betong med något vittrad yta som gör ballasten synlig i ytan. Före åtgärderna hade plattorna kraftig påväxt av mossor och alger, flertalet var spruckna och vissa var lagade med grå mjukfog. Plattorna rengjordes med vatten och algtvätt, all mjukfog togs bort och sprickor lagades med pigmenterat stenlagningsbruk. Plattorna är även lagade i ytan i bakkant för att underlätta vattenavrinning. Lösa plattor murades fast med kalkbruk.

Portomfattning

Före åtgärderna var portomfattningen av natursten överputsad och det fanns en tunn sprickbildning i mötet med den putsade fasaden. Naturstenen frigjordes varsamt från puts och rengjordes med borste och vatten samt med svag syra. Naturstenen är en rödgrå granitisk sten med förhållandevis slät yta, mot marken finns en liten utkragande bas. Stenen har lämnats synlig och fogen mellan stenarna har fyllts i med nytt kalkbruk.

Takfotsgesims

När arbetet inleddes provade man även att blästra takfotsgesimsen men konstaterades att den är uppbyggd av hårt cementhaltigt bruk och struken med en färg som sitter mycket hårt. Att ta bort färgen skulle ha skadat listen som generellt är i gott skick och har skarpa raka linjer. Beslutades att behålla takfotsgesimsen och lämna kvar färgen som högst sannolikt är en plastbaserad färg. Takfotsgesimsen har noga tvättats med fasadtvätt, som penslades på och spolades av innan fasaden putsades. De små skador som fanns har lagats. Skador fanns framförallt invid trappgaveln och var troligen orsakande av fukt i och med att avvattningen även ansluter här. Takfotsgesimsen har målats med vit linoljefärg.

Sockel

Sockeln var uppbyggd av hårt cementhaltigt bruk, målad blågrå och var i varierad höjd längs fasaden. Hela sockeln knackades ner. Under putsen fortsätter gråstensfasaden ända ner mot marken, på vissa sträckor finns en antydning till att de nedersta stenarna ligger något utanför fasadliv. Sockeln har inte återuppbyggts utan fasaden har putsats i sammanhängande yta ner till marknivå och avfärgats gul.

Material

Lagning av sprickor och bom, lagning takfotsgesims, fog mellan natursten i portomfattning: St. Astier NHL 3, 0-4 mm, 1:2

Ytputs: St. Astier NHL 2, 0-2 mm, 1:2

Färgmaterial fasader: en grundstrykning med pigmenterad Kungskalk, fyra strykning med pigmenterad kalkmjölk

Blinderingarnas vita yta: Kungskalk opigmenterad vit, fyra strykningar

Takfotsgesims: Linoljefärg Ottossons Färgmakeri. Vit putsfärg. En strykning.

Rostskyddsbehandling fönster: Isotorol

Trappgavelns täckhållar: Lithomex stenlagningsbruk

Kalkbruk samt Kungskalk och kalkmjölk är från Målarkalk, Hyllinge, Skåne. Receptet som togs fram med gula pigment kommer att kallas Flyingegul vid Målarkalk,

Ställningstaganden och dokumentation under arbetets gång

Under arbetets gång har funnits två större frågeställningar och val:

- Val av gul färgnyans till fasad.
- Om fasaden ska ha markerad putsad sockel eller ej.

De val som gjordes 2019 kommer att vara vägledande i kommande fasadarbeten. Utgångsläget till val av gul färgnyans var befintlig gul nyans och den ofta omtalade "Flyingegula". Det finns dock inga nu kända källor till vilken gul nyans som avses med "Flyingegul". Enligt arkivhandlingar rappades (putsades) fasaderna 1908 men det går inte med säkerhet att säga när fasaderna för första gången målades gula eller i vilken gul nyans. 1984 gjordes stora fasadarbeten när äldre puts knackades ner så gott som i sin helhet. Samtidigt tog man fram en gul kalkfärgsnyans som ströks på alla fasaderna i "Fyrkanten". Denna nyans provströks 2019 men den visade sig var mycket blek varför ytterligare uppstrykningsprover av gul nyans gjordes (se vidare nedan).

Under arbetets gång har ytterligare val gjorts:

- Naturstenen kring portöppningen har tagits fram och är synlig.
- Blinderingarna i trappgaveln har målats vita istället för gula.
- Den horisontella listen under trappgaveln har målats gul istället för vit.

Samtliga val har gjorts i samverkan mellan Flyinge AB, antikvarisk medverkande, entreprenör, Målarkalks representanter och Länsstyrelsen Skåne.

Vägledande i alla val har varit det nu äldsta tillgängliga fotografiet av den aktuella fasaden när byggnaderna är putsade (före 1908 var gråstensfasader synliga och taktäckningen var annan än dagens tegel). Fotografiet som är svartvitt är från omkring 1936 (se figur 26). Det finns även flera svartvita flygfotografier från 1930-talet, där man bland annat ser fasadfärgen som något mörkare (gul?) och blinderingar som ljusa (vita?).

Fotografiet från 1936 visar en förhållandevis mörk skäckig fasad och åtminstone partiellt en putsstruktur som är något grövre än i dag, kanske en stänkpuds. Fasaden verkar gå ända ner till marken utan markerad sockel. Dock syns en rand nertill, men detta har i nuläget tolkats som den kullersten som än i dag ligger invid fasaden. Kring porten är naturstensomfattningen synlig. I trappgaveln är endast de försänkta fälten i blinderingarna ljusa (vita?) och övriga väggfält mörka (gula?).

Övriga fotografier som gett en vägledning till fasadens utseende finns i album av hästar. På Landsarkivet i Lund finns inte fotografier sökbara som sådana utan kan finnas i olika handlingar, dock finns det flera album med fotografier av hästar. Fotografierna från 1800-talet verkar utifrån de byggnader och miljöer som ses i bakgrunden inte vara tagna på Flyinge medan fotografier från omkring 1920-1940-talen är tagna på Flyinge med olika byggnader och miljöer som bakgrund. Till exempel ett fotografi av hingsten Darbanga××, framför Elevstallet. Här verkar fasaden flammig och möjligen inte vit utan möjligen gul. Fotografiet är troligen taget på 1930/40-talet. (Se figur 27)

I Flyinge kungsgård vårdprogram anges: 1908 ska stallbyggnaderna ha rappats utvändigt med undantag av den södra för vilken Depåchefen bad om uppskov för. Arkivhandlingarna vittnar dock inte om fasaderna kalkades vita eller om de fick en färgnyans. Stickprov har 2019 gjorts i de omfattande årsberättelserna från Flyinge kungsgård. Under rubriken byggnader redovisad generellt att stallen "hvitmenas" och i yngre handlingar från 1900-talets första årtionden att de rappats och avfärgas med slagen kalk. Men det är oklart om fasaderna målades gula redan 1908 eller senare.

Arkivhandlingen årsberättelse från 1908 (Landsarkivet Lund):

Gråstensmurarna och tornet åt lilla stallgården jämte 2 gaflar hafva stänkrappats och hvitmenats för en kostnad af 1.632 kr 90 öre.

Notera "stänkrappats", vilket kan betyda en grövre struktur som man möjligen ser på fotografiet från 1936 och i likhet med ett putsfragment som hittades 2019. Putsfragmentet hittades på trappgaveln, i det nedre högra hörnet (sydväst). Det var ett poröst bruk med grövre ballast direkt på tegel, det vill säga ett putsfragment under sentida puts och det kan ha varit stänkrappning. På stänkrappningen fanns vit kalkfärg och därpå gul kalkfärg. Det porösa fragmentet var inte möjligt att bevara. (Se figur 11 högra bilden)

Färguppstrykningsprover utförda med Kungskalk

I inledande skede gjordes uppstrykningsprover på vit och gul fasadfärg. Dessa gjordes ovanpå den gamla putsen och färgen på den aktuella fasaden. Inget av de fyra första provstrukna gula färgnyanserna upplevdes vara lika befintligt eller lika det som generellt uppfattas som "Flyingegul", även om proverna grundade sig på provbitar från befintlig fasad samt på receptet som finns från 1984 års fasadunderhåll. (Se figur 29.)

Av den anledningen beslutades att prova ytterligare en strykning med färg B men minska på rödheten. Efter att färgen torkat upplevdes färgen som för stark jämfört med befintlig gul fasadfärg, närmast järnvitriolgul på den nya ytputsen.

Ytterligare uppstrykningsprover gjordes på den nya ytputsen (se figur 30). Utifrån dessa uppstrykningsprover valdes gemensamt av Flyinge AB:s representanter Anders Grane, Linus Bauhn och antikvarisk sakkunnig Carita Melchert provet Målarkalk UN 54. Härefter stämde valet av med Länsstyrelsen Skåne. Den valda gula färgnyansen innehåller pigmenten guldockra och järnoxid, vilka även enligt tunnslipanalysen fanns i de befintliga färgskikten. Den valda färgnyansen är snarlik befintliga gul nyans på intilliggande stall.

Sockel

I inledande skede diskuterades om fasaden ska förses med markerad putsad sockel eller ej. Sockeln på Fullblodsstallet var uppbyggd av hårt cementshaltigt bruk och i varierad höjd, målad blågrå. Beslut togs i samråd med Länsstyrelsen Skåne och gemensamt av hantverkare Tor Ek, Flyinge AB:s representanter Anders Grane och Linus Bauhn samt antikvarisk sakkunnig Carita Melchert att ta bort sockelputsen och att inte återuppbygga sockel.

När sockeln tagits bort såg man att gråstensstommen går ända ner mot marken, på vissa sträckor finns en antydning till att de nedersta stenarna ligger något utanför fasadliv. Sockeln har inte återuppbyggts utan fasaden har putsats i sammanhängande yta ner till marknivå och avfärgats gul.

Inför beslutet diskuterades att sockeln i hårt bruk sannolikt bidragit till de fuktproblem som fanns i fasaden ovan sockeln. Markfukt suggs upp i stommens fogar och sockelns hårda puts har hindrat fukten att tränga ut, varför fukt istället trängt ut ovan sockel. Av den orsaken kan det vara positivt att inte ha putsad sockel. Dock kommer alltid nedre delen av fasaden att vara mest utsatt. Motivering till valet att inte återuppbygga en putsad sockel baseras även på fasadens utseende på de äldre ovan beskrivna fotografierna från omkring 1930-talet.

Samtidigt behövdes ta ställning till att fasaden ska få ett sammanhängande uttryck med övriga fasader när dessa också framöver kommer att underhållas. Små undersökningar gjordes på de intilliggande stallängorna och kunde konstateras att de tre stallängorna i gråsten (Norra unghäststallet, Fullblodsstallet och Elevstallet) verkar ha samma typ av gråstensmur som går ända ner till marken utan markant markerad sockel.

Trappgavel

- Blinderingarna i trappgaveln har målats vita istället för gula.
- Den horisontella listen under trappgaveln har putsats om och målats gul istället för vit.

Efter blästringen konstaterades att trappgaveln till största del är putsad med ett underliggande cementbruk som är något glättigt och som det kan vara svårt att få ny puts att fästa på. Lagret verkar underifrån räknat vara: tegel, cement, gult färgskikt, cement, luftkalkbruk samt den gula färg som blästrades bort 2019. Att ta ner cementputsen skulle komma att skada teglet, därför gjordes valet att inte ta ner cementputsen. Cementputsen fanns sannolikt på trappgaveln även redan vid 1984 års fasadarbeten och man valde även då att inte ta ner cement. Det har inte varit några större problem med trappgaveln sedan 1984 förutom den stora sprickan som nu lagats. Det finns en viss osäkerhet i om det blir ett bra resultat genom att behålla cementputsen undertill. Valet gjordes dock att behålla cementputsen och skulle man konstatera efter några år att det inte blev bra resultat med att lämna kvar cementen så kan möjligen trappgaveln göras om från grunden i samband med att de sista fasaderna färdigställs. I nedre högra hörnet (mot söder) hade cementen släppts och här lagades från grunden med kalkbruk.

På det ovan beskrivna fotografiet från 1936 liksom på flygfotografier från 1930-talet ses skillnad mellan blinderingar som ljusa (vita) och fasader som något mörkare (gula?). Före åtgärderna var hela trappgaveln målad gul förutom den underliggande putslisten som var vitmålad. Efter åtgärderna har den äldre färgsättningen återskapats med vita blinderingar och gul putslist.

Trappgaveln är murad av gult tegel men blindingarnas bågar är av rött tegel, på det sätt man ser på ett äldre fotografi (se figur 25). Ett litet fragment av röd färg hittades på fogen mellan röda tegelstenar i bågen längst söderut. När gråstensstommen och teglet i trappgaveln ännu var synlig på 1800-talet är det möjligt att man målat fogen röd för att få prydliga bågar. De är även möjligt att det röda teglet målats rött men färgen påträffades endast i fogen.

I den kraftiga sprickan togs ett antal stenar ut och murades om. De gula tegelstenarna har stämpel F H Fredrichsen på ena sidan och på andra sidan Sølyst Nivaa. Tegelstenar med denna stämpel bör ha tillverkats på det danska tegelbruket tidigast 1860.¹

Sølyst Teglværk var et af to store teglværker i Nivå i Nordsjælland. Det blev oprettet i 1856 ved, at der blev solgt et stykke jord fra Nivågård og et stykke jord fra Niverød Teglværk. Allerede i 1860/61 blev Fritz Hansen Friedrichsen forvalter på Sølyst, og i 1866 overtog han teglværket som ejer. Teglværket stoppede produktionen i 1982.
(Wikipedia 2019)

I fasaden finns en del tegel blandat med natursten, framförallt i nivå med fönstren och däröver. I jämförelse med det äldre fotografiet när naturstensfasaden är synlig har åtminstone fönster på var sida om porten ändrats. Se även murverksdokumentation utförd 1984 (Riksarkivet). Det verkar även som att något parti norr om porten är lagat och då har man möjligen inte satt tillbaka gråstenen utan ersatt med tegelsten. Detta tolkas utifrån att det på enstaka ställen fanns tendens till ett hålrum bakom tegel och att man vid lagning inte fyllt upp hela det utrymme som gråstenen tagit i anspråk. En tegelsten i storformat påträffades 2019.

Täckhällarna på trappgaveln är av gjuten betong.

Natursten kring porten

På det ovan beskrivna fotografiet från 1936 ser man naturstensomfattningen kring portöppningen. Denna putsades sannolikt över vid 1984 års fasadarbeten men har nu åter tagits fram.

¹ Den skånska industriella tegeltillverkningen tog verklig fart omkring 1870- till 1880-talen, varför man kan anta att teglet köpts in innan dess. Således bör trappgaveln byggts omkring 1860- och 1870-talen. I sammanhanget kan noteras att Stostallet på Flyinge är byggt 1876 i gult tegel.

Takfotsgesims

Eftersom det inte var känt med vilket färgmaterial takfotsgesimsen är målad anlätades målarmästare Bengt Scharfe som rådgivare inför målningen. Konstaterades att takfotsgesimsen med största sannolikhet är målad med en plastbaserad färg (fast, tät, plastig yta). Den befintliga plastfärgen lämnades kvar. Här gjordes bedömningen att eftersom takfoten är i gott skick och den är skyddad under hänggrännen så finns inte större risk för vatteninträngning och följdskador. I slutgiltigt val av färgmaterial anlätades här till Gunnar Ottosson från Ottossons färgmakeri. Gemensamt togs beslutet att använda linoljefärg till målningsarbetena. Nyansen valdes utifrån provstrykning utförd samtidigt som den vita kalkfärgen till blindingarna, i syfte att få samma vita nyans och lyster i de båda färgmaterialen.

Mindre putslagningar är gjorda på takfotsgesimsen. Putsbruk som målas med linoljefärg ska vara PH neutralt, vilket ny puts inte är. Detta medför således en risk att färgen släpper på lagningarna. Gemensamt togs beslutet att ändå måla takfotsgesimsen i sin helhet. När taket på Fullblodsstallet läggs om (planeras till 2020) kommer listen att strykas en andra gång och skulle det ha uppstått problem med färgen på lagningarna kan detta samtidigt åtgärdas.

Bilder

Figur 1. Den aktuella fasaden, Fullblodsstallet, före åtgärderna.

Figur 2. Före åtgärder. Exempel på skada på fasad och sockel. Trappgaveln, notera sprickan i blindingen till höger i bild, den vita listen samt portomfattningen.

Figur 3. Blinderingar före åtgärderna, spricka längst till höger i bild.

Figur 4. Trappgavel före åtgärderna

Figur 5. Trappgavel före åtgärderna.

Figur 6. Fasaden blåstras.

Figur 7. Portomfattningen efter rengöring.

Figur 8. Portomfattningen efter putsnedknackning och rengöring. I fasaden syns en svag sättnings som dock inte påverkat naturstensomfattningen.

Figur 9. Sprickor undersöks. Fasaden är blästrad.

Figur 10. Fasad efter blästring och när sprickor knackats upp.

Figur 11. Vänster: Takfotsgesims och listen under trappgavelns blindingar före åtgärderna. Höger: poröst skikt av eventuell stänkrappning samt vita och gula underliggande färgskikt, på trappgavel.

Figur 12. Vänster: Blästrad och rengjord trappgavel. Höger: Blästrad trappgavel och den kraftiga sprickan som var tydlig före åtgärderna har knackats upp.

Figur 13. Översiktsbild och detaljbild, blinding längst mot söder. I fogen i blinding anas spår av röd färg.

Figur 14. I sprickan i trappgaveln finns gult tegel stämplat F.H Fredrichsen på en sida och Sölyst Nivva på andra sidan. Ett antal stenar murades om.

Figur 15. På bilden ser man att blinderingen är i gult tegel och bågen i rött tegel.

Figur 16. En tegelsten i storformat påträffades norr om porten.

Figur 17. Sprickor lagas och puts slås på innanför naturstensomfattningen.

Figur 18. Ytputsen är påslagen och skurad, naturstensomfattningens fogar är ilagade.

Figur 19. Första färgstrykningen genomförs.

Figur 20. Lagning av täckplattor på trappgaveln.

Figur 21. Fullblodsstallet efter åtgärder.

Figur 22. Fullblodsstallet efter åtgärder.

Figur 23. Fullblodsstallet efter åtgärder.

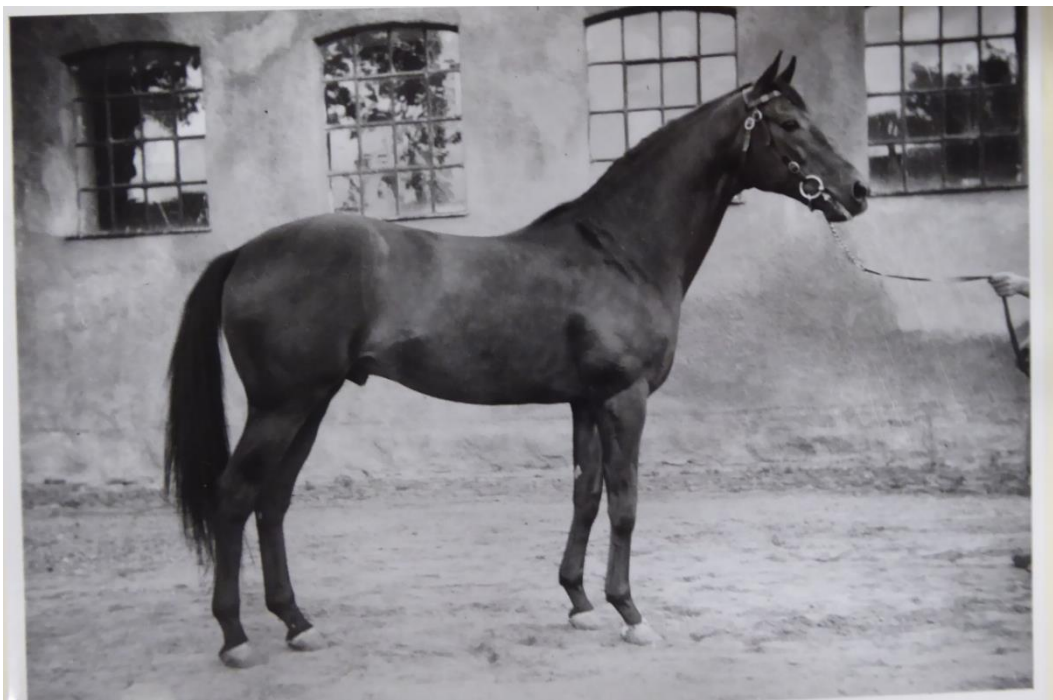
Figur 24. Trappgavel och portomfattning efter åtgärder.

Figur 25 . På trappgaveln till vänster i bild ser man det gula teglet och röda tegel i bågarna. Fönstren vid sidan om dörren är placerade lägre i fasaden än i dag, varför de måste var ersatta med dagens fönster. Källa: Bohusläns museum. (Bildens är beskuren)

Figur 26. Fotografi daterat 1936. Observera ljusa blindingar i trappgaveln till vänster i bild och att listen under blindingarna har samma färg som fasaden. Naturstenen i portomfattningarna är synlig. Källa: Kulturen Carlotta A2381.(Bildens är beskuren)

Figur 27 . Fotografi av Darbanga××, troligen från 1930/40-talet och framför Elevstallet. Fasaden verkar vara utan utkragande markerad sockel, den mörka linjen nertill i fasaden tolkas som markbeläggning av kullersten som även finns kvar i dag. Källa: Flyinge hingstdepå och stuteri. Landsarkivet Lund.

Utbild

Prisuppgift i stänkrappning och hvitning i vissa gråstensväggar vid Flyinge hingstdepå. Väggar längs 3te gånge med cementblandadt kalkbruk och hvittas med färgad limka.

Norra ställebyggnadens gärdsvägg	361 kvadrat	à 1,50	kr 541,50
Södra " " (stänkrappning)	175 " "	" "	" 262,50
Södra " "	530 " "	" "	" 795,00
" " Södra sida	468 " "	à 1,64	" 768,16
Förre ställebyggnadens " "	90 " "	à 1,70	" 153,00
Norra ställebyggnadens södra gärdsvägg	65 " "	" "	" 110,50
Södra " "	112 " "	" "	" 140,40
			<u>kr 2000,96</u>

Södra ställebyggnaden den 17 Augusti 1908
H. Ekblom.
Utbild. Södra ställebyggnaden i huvudsak varnar

Figur28. I diarierna till Kungl. Stuteriöverstyrelsen, serie C 1: 8 (Riksarkivet) 1908. Prisuppgift å stänkrappning och hvitning å vissa gråstensväggar vid Flyinge hingstdepå.

Figur 29 Första uppstrykningsprovet av fasadfärg gult och vitt. Från vänster räknat:

- A: Längst till vänster: Uppstrykningsprov från provbit från fasaden, motsvarar KFL 94:11. Blandad med guldocker 94. (guldocker klarar inte av att blandas tillräckligt gult i Kungskalk, lika som provbiten, därför nästa prov)
- B: Näst längst till vänster: Uppstrykningsprov från provbit från fasaden, motsvarar KFL 94:11 med hjälp av oxidpigment (för att få en gulare nyans som mer motsvarar provbiten).
- C: Vit. Kungskalk opigmenterad.
- D: Näst längst till höger: Kungskalk UN 043. Motsvarande kalkfärgskulör mellan 46:4 – 46:5 i KFL 90 och baserad på obränd Terra 46.
- E: Längst till höger: Kungskalk UN 044. Motsvarande kalkfärgskulör med 25 dl Guldocker 94 till 100 liter kalkmjölk enligt recept från 1984.

Figur 30 . Uppstrykningsprover på den nya ytputsen. Räknat från vänster:

F: UN 54. Detta är den valda nyansen.

G: UN 55.

H: (samma som A ovan) Uppstrykningsprov från provbit från fasaden, motsvarar KFL 94:11. Blandad med guldocker 94.

I: recept 1984 med 25 dl guldockra/100 l kalkmjölk + oxidpigment mycket

J: recept 1984 med 25 dl guldockra/100 l kalkmjölk

K: recept 1984 med 30 dl guldockra/100 l kalkmjölk

Figur 31. Blå cirkel visar vita uppstrykningsprover. På listen vit linoljefärg. Under listen är vänstra provet färg 4-1 enligt RAÄ:s kalkfärgslikare (vilket användes 1984) och det högra är Kungskalk opigmenterad. Svart cirkel visar samma pigmentering som uppstrykningsprov I men här struken på gammal puts och färg.

Referenser

Arkiv

Flyinge hingstdepå och stuteri. Landsarkivet Lund.

Kulturens arkiv Carlotta

Källor

Eriksson, Lotta, Petersson, Emelie & Rabow, Anna (2009). *Flyinge kungsgård: vårdprogram*, 2009 : Södra Sandby socken, 1366, Lunds kommun, Skåne län. Kristianstad: Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne

Eriksson, Lotta, Petersson, Emelie & Rabow, Anna (2009). *Inventering Flyinge kungsgård – underlag till vårdprogram*, 2009, Byggnadsdokumentation : Södra Sandby socken, 1366, Lunds kommun, Skåne län. Kristianstad: Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne

Werdenfels, Åke (red.) (1985). *Skånskt tegel*. Kristianstad: Skånes hembygdsförb.

https://da.wikipedia.org/wiki/S%C3%B8lyst_Teglv%C3%A6rk

<http://teglvaerkshistorie.dk/fortegne.htm>